

Váš list číslo/ zo dňa

Naše číslo
SNSLP/2024/00032-3

Vybavuje/☎
Mesároš/21

Bratislava
26.03.2024

Odborné stanovisko

Slovenskému národnému stredisku pre ľudské práva (ďalej v texte ako „Stredisko“) ste doručili podnet, v ktorom namietate porušenie zásady rovného zaobchádzania v oblasti poskytovania tovarov a služieb podľa zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej v texte ako „zákon o bankách“).

Stredisko plní úlohy v oblasti ľudských práv a základných slobôd¹. Na tento účel monitoruje a hodnotí dodržiavanie ľudských práv, základných slobôd a zásady rovnakého zaobchádzania podľa antidiskriminačného zákona², poskytuje služby v oblasti ľudských práv, zabezpečuje právnu pomoc obetiam diskriminácie a prejavov intolerancie, na požiadanie alebo z vlastnej iniciatívy vydáva odborné stanoviská vo veciach dodržiavania zásady rovnakého zaobchádzania a vykonáva nezávislé zisťovania týkajúce sa diskriminácie.

Z obsahu podnetu

V podnete poukazujete na prípady odmietnutie zriadenia bežného účtu občanom Ruskej federácie s pobytom na území Slovenskej republiky bankami poskytujúcimi bankové služby na Slovensku. Týka sa to aj osôb dlhodobo žijúcich na Slovensku, zamestnaných na Slovensku v trvalom pracovnom pomere, s trvalým pobytom na dobu neurčitú. Občianstvo Ruskej federácie Československá obchodná banka, a. s., so sídlom Žižkova 11, 811 02 Bratislava, IČO: 36 854 140 (ďalej v texte ako „banka“), uviedla ako prekážku založenia účtu, z dôvodu sankcii Európskej únie. Na žiadosť o uvedenie konkrétneho právneho predpisu Európskej únie a konkrétneho ustanovenia, ktoré banke zakazuje založiť účet osobe s trvalým pobytom na území Slovenskej republiky a štátnym občianstvom Ruskej federácie banka argumentovala, že nie je povinná zriadiť účet klientovi. Ide o zmluvný vzťah medzi bankou a klientom, ktorý vzniká uzatvorením zmluvy

---

¹ Ustanovenie § 1 ods. 2 zákona č. 308/1993 Z. z. o zriadení Slovenského národného strediska pre ľudské práva v znení neskorších predpisov.

² Zákon č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon) v znení neskorších predpisov.

napríklad o bežnom účte na základe slobodnej vôle dvoch zmluvných strán. Obdobnú argumentáciu pri odmietnutí založenia bankového účtu použila aj Slovenská sporiteľňa, a. s., so sídlom Tomášikova 48, 832 37 Bratislava, IČO: 47 251 336. Zamestnanec 365.bank, a. s., odštepny závod Poštová banka, so sídlom Dvořákovo nábrežie 4, 811 02 Bratislava, IČO: 31 340 890 mal ústne oznámiť, že má pokyn nezakladať účty občanom Ruskej federácie. Takáto informácia mala byť oznamovaná aj ďalším občanom Ruskej federácie pri osobných návštevách v bankách: Tatra banka, a. s., so sídlom Hodžovo námestie 3, 811 06 Bratislava, IČO: 00 686 930, Prima banka Slovensko, a. s., so sídlom Hodžova 11, 010 11 Žilina, IČO: 31 575 951, Privatbanka, a. s., so sídlom Einsteinova 25, 851 01 Bratislava, IČO: 31 634 419 a UniCredit Bank, adresa pobočky: Krížna 4923/50, 821 08 Bratislava, Slovakia, adresa pobočky Krížna 4923/50, 821 08 Bratislava³.

Pri návšteve bánk nezaznamenali ich obozretné a s vynaložením odbornej starostlivosti individuálne vyhodnocovanie okolností bankového obchodu, jeho rizikovosti, či bezpečnosti. Len čo sa banka dozvedela, že ide osobu s ruskou štátnou príslušnosťou, odmietla jej zriadiť štandardný účet. Poukazujete na to, že zásadu autonómie vôle a zmluvnej voľnosti možno akceptovať v obchodných vzťahoch, kedy aj banky ako obchodní partneri vstupujú do záväzkových vzťahov podľa vzájomnej výhodnosti a svojich podnikateľských zámerov. Spotrebiteľ je vo vzťahu k banke v inej situácii, je slabšou stranou. Každý podnikateľ vykonávajúci podnikateľskú činnosť je zaviazaný poskytovať ponúkanú službu každému klientovi rovnako. Diskrimináciu zakazuje antidiskriminačný zákon a nemožno ju zamieňať so zmluvnou voľnosťou. Domnievate sa, že ak banke nebránia žiadne zákonné dôvody prípadne špecializácia na určité produkty a klientelu, je povinná zriadiť účet každému bez rozdielu a diskriminácie. Stredisko žiadate o vydanie odborného stanoviska k právnej otázke, či odmietnutie zriadenia bežného účtu občanom Ruskej federácie s pobytom na území Slovenskej republiky bankou môže byť diskrimináciou.

Postup pri vybavovaní podnetu

Vzhľadom na ustanovenie § 6 ods. 1 zákona o bankách⁴ a na právne postavenie a úlohy Strediska, antidiskriminačnú legislatívu a žiadosť o prešetrenie namietaného porušenia práva na rovné zaobchádzanie, Stredisko požiadalo Národnú banku Slovenska, so sídlom Imricha Karvaša 1, 813 25 Bratislava (ďalej v texte ako „NBS“) o poskytnutie informácií a vyjadrenia k namietaným skutočnostiam nerovného zaobchádzania. Osobitne ju požiadalo o zhodnotenie

---

³ V sumári ide o takmer o všetky banky podľa zoznamu subjektov finančného trhu zverejneného NBS: [Subjekty fin. trhu \(nbs.sk\)](http://subjekty.fin.trhu(nbs.sk)).

⁴ Podľa ktorého: Činnosť bánk a pobočiek zahraničných bánk podlieha dohľadu vykonávanému Národnou bankou Slovenska;⁹⁾ v rozsahu ustanovenom týmto zákonom podlieha dohľadu aj činnosť iných osôb a subjektov súvisiacia s činnosťou alebo riadením bánk alebo pobočiek zahraničných bánk. Dohľad sa vykonáva v rozsahu ustanovenom týmto zákonom nad jednotlivými bankami, pobočkami zahraničných bánk alebo inými subjektmi a tiež nad konsolidovanými celkami, ktorých súčasťou sú aj banky, a nad finančnými konglomerátmi.

skutkovej a právnej dôvodnosti⁵ neposkytnutia bankovej služby osobám s občianstvom Ruskej federácie, sprístupnenie zdroja informácií, ktoré banky v tejto súvislosti používajú⁶, či sa NBS zamietaním žiadostí o zriadenie platobného účtu z dôvodu ruskej štátnej príslušnosti v minulosti už zaoberala a s akým výsledkom boli zhodnotené či vybavené.

NBS poukázala na skutočnosť, že podľa ustanovenia § 27d zákona o bankách sú banky a pobočky zahraničných bánk povinné poskytnúť bankové služby oprávnenej osobe v rozsahu štandardného účtu, ak poskytujú v rámci svojho podnikania všetky bankové služby štandardného účtu (ďalej v texte aj ako „bežný účet“, „štandardný účet“ „účet so základnými funkciami“). Štandardný účet poskytnú oprávnenej osobe na základe žiadosti o zriadenie štandardného účtu, ak nie sú splnené podmienky na jej zamietnutie podľa odseku 7. Oprávnenou osobou je klient, ktorý je spotrebiteľom⁷, a je osobou s pobytom v Európskej únii⁸. Podľa ustanovenia § 27d ods. 7 zákona o bankách banka a pobočka zahraničnej banky zamietnu spotrebiteľovi žiadosť o zriadenie štandardného účtu, ak

- a) je zriadenie štandardného účtu v rozpore so zákonom č. 297/2008 Z. z. o ochrane pred legalizáciou príjmov z trestnej činnosti a o ochrane pred financovaním terorizmu a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
- b) oprávnená osoba má zriadený platobný účet v banke alebo v pobočke zahraničnej banky, ktorý obsahuje všetky bankové služby štandardného účtu,
- c) márne uplynie lehota na doplnenie neúplnej alebo chybné vyplnenej žiadosti spotrebiteľom po predchádzajúcej výzve banky.

NBS vzhľadom na uvedené konštatovala, že banky sú povinné poskytnúť spotrebiteľovi služby štandardného účtu v prípade, že tomu nebráni jedna zo zákonom o bankách taxatívne vymedzených skutočností. Súčasne platí všeobecná povinnosť bánk a pobočiek zahraničných bánk pri každej žiadosti o zriadenie platobného účtu postupovať obozretne a s vynaložením odbornej starostlivosti vyhodnocovať všetky okolnosti uzatváraného bankového obchodu a následne prijať obchodné rozhodnutie o uzatvorení alebo neuzatvorení zmluvného vzťahu so spotrebiteľom, ktorý prejavil záujem o poskytnutie finančnej služby.⁹ Ďalej poznamenala, že od začiatku ozbrojeného

⁵ Vymedzenej aj v ustanovení § 27d ods. 8 zákona o bankách.

⁶ Okrem Nariadenia rady (EÚ) č. 269/2014 zo 17. marca 2014 o reštriktívnych opatreniach vzhľadom na konanie narúšajúce alebo ohrozujúce územnú celistvosť, zvrchovanosť a nezávislosť Ukrajiny⁶ ustanovuje reštriktívne opatrenia voči konkrétnym osobám a subjektom z Ruskej federácie. Žiadni z dotknutých občanov a občianok Ruskej federácie, s ktorými ste v kontakte, si nie sú vedomí, že by patrili k týmto konkrétnym osobám a subjektom z Ruskej federácie.

⁷ Podľa ustanovenia § 52 ods. 4 Občianskeho zákonníka spotrebiteľ je fyzická osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti.

⁸ Vrátane spotrebiteľa bez pobytu na území Slovenskej republiky, žiadateľa o azyl a spotrebiteľa, ktorému nebolo udelené povolenie na pobyt, ale ktorého vyhostenie nie je možné z právnych dôvodov alebo faktických dôvodov.

⁹ Podľa šiestej časti (§ 27 a nasl.) zákona o bankách – požiadavky na podnikanie banky a pobočky zahraničnej banky.

konfliktu na Ukrajine došlo na úrovni Európskej únie k prijatiu širokej škály právnych aktov. Ich účelom je zavádzanie medzinárodných sankcií smerujúcich na subjekty Ruskej federácie a Bieloruskej republiky. Jedným z takýchto aktov je aj Strediskom spomenuté Nariadenie rady (EÚ) č. 269/2014 zo 17. marca 2014 o reštriktívnych opatreniach vzhľadom na konanie narúšajúce alebo ohrozujúce územnú celistvosť, zvrchovanosť a nezávislosť Ukrajiny. To sa však neuplatní voči tým občanom Ruskej federácie, ktorí nepatria k osobám a k subjektom z Ruskej federácie konkretizovaným v nariadení.

Ďalším takýmto aktom je Nariadenie rady (EÚ) č. 833/2014 z 31. júla 2014 o reštriktívnych opatreniach s ohľadom na konanie Ruska, ktorým destabilizuje situáciu na Ukrajine¹⁰. Toto nariadenie ustanovuje subjektom plošný zákaz prijímať vklady od ruských štátnych príslušníkov alebo od osôb s trvalým pobytom v Rusku alebo od právnických osôb, subjektov alebo orgánov usadených v Rusku alebo od právnických osôb, subjektov alebo orgánov usadených mimo Únie, ktoré z viac ako 50 % priamo alebo nepriamo vlastnia ruskí štátni príslušníci alebo fyzické osoby s trvalým pobytom v Rusku, ak celková hodnota vkladov fyzickej alebo právnickej osoby, subjektu alebo orgánu na jednu úverovú inštitúciu presahuje sumu 100.000,- eur. Nariadenie tiež obsahuje výnimku z tohto zákazu, podľa ktorej sa uvedené reštrikcie neuplatňujú na štátnych príslušníkov členského štátu, krajiny, ktorá je členom Európskeho hospodárskeho priestoru, alebo Švajčiarska, ani na fyzické osoby, ktoré majú povolenie na prechodný alebo trvalý pobyt v členskom štáte, krajine, ktorá je členom Európskeho hospodárskeho priestoru, alebo vo Švajčiarsku.

Poukazuje aj na usmernenie Európskej bankovej autority EBA/GL/2023/04 z 31.03.2023 o politikách a kontrolných mechanizmoch účinného riadenia rizík prania špinavých peňazí a financovania terorizmu pri poskytovaní prístupu k finančným službám¹¹, podľa ktorého by úverové a finančné inštitúcie mali nastaviť svoje politiky, kontrolné mechanizmy a postupy tak, aby mohli identifikovať príslušné rizikové faktory a posúdiť riziká prania špinavých peňazí a financovania terorizmu spojené s jednotlivými obchodnými vzťahmi v súlade s usmerneniami orgánu EBA týkajúcimi sa rizikových faktorov spojených s praním špinavých peňazí a s financovaním terorizmu. V rámci toho by mali úverové a finančné inštitúcie rozlišovať medzi rizikami spojenými s určitou kategóriou klientov a rizikami spojenými s jednotlivými klientmi, ktorí do tejto kategórie patria. Úverové a finančné inštitúcie by mali zabezpečiť, aby vykonávanie týchto politik, postupov a kontrolných mechanizmov neviedlo k plošnému odmietnutiu alebo ukončeniu obchodných vzťahov s celými kategóriami klientov, ktoré vyhodnotili ako predstavujúce vyššie riziko prania špinavých peňazí a financovania terorizmu.

---

¹⁰ Dostupné znenie: [Nariadenie - 833/2014 - EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](#).

¹¹ [GLs on MLTF risk management \(EBA GL 2023 04\) SK_COR.pdf \(europa.eu\)](#). Ide o jednu z agentúr Európskej únie. Bližšie: [About us | European Banking Authority \(europa.eu\)](#)

Relevantné dohliadané subjekty - banky a pobočky zahraničnej banky v rámci svojej činnosti disponujú internými právnymi predpismi a metodikami regulujúcimi ich interné procesy, vrátane zriaďovania štandardných účtov¹². Tieto dokumenty sú predmetom dohľadu NBS s tým, že dohliadané subjekty musia pri individuálnom vyhodnocovaní jednotlivých žiadostí klientov o zriadenie štandardného účtu postupovať v súlade s právnym poriadkom Slovenskej republiky. Sú povinné dodržiavať aj metodické usmernenia a opatrenia NBS, ako napríklad k obsahu odborného stanoviska relevantné Metodické usmernenie Národnej banky Slovenska útvarov dohľadu nad finančným trhom z 29. apríla 2019 č. 3/2019 k ochrane banky a pobočky zahraničnej banky pred legalizáciou príjmov z trestnej činnosti a pred financovaním terorizmu¹³, ako aj usmernenia a stanoviská iných regulátorov¹⁴.

NBS vzhľadom na uvedené formuluje názor, že ruská štátna príslušnosť spotrebiteľa v aktuálnom čase sama o sebe nepredstavuje takú skutočnosť, ktorú by bolo možné považovať za legitímnu prekážku zriadenia platobného účtu, brániacemu banke vstúpiť do zmluvného vzťahu so spotrebiteľom. Zamietnutie žiadosti spotrebiteľa o zriadenie platobného účtu zo strany banky výlučne z dôvodu, že ide o občana Ruskej federácie, bez zohľadnenia individuálnych okolností uzatváraného bankového obchodu, by mohlo byť v rozpore s povinnosťou dodržiavať zásadu rovnakého zaobchádzania pri poskytovaní výrobkov a služieb podľa § 4 ods. 3¹⁵ zákona č. 250/2007 o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (ďalej v texte ako „zákon o ochrane spotrebiteľa“).

NBS tiež uviedla, že nedisponuje zvukovo-obrazovým záznamom o odmietnutí poskytnutia bankových služieb občanom Ruskej federácie s pobytom na území Slovenskej republiky pri osobnej návšteve Tatry banky, a. s., so sídlom Hodžovo námestie 3, 811 06 Bratislava, IČO: 00 686 930, na základe ktorého by bolo možné objektívne prešetriť skutkový stav v individuálnom prípade. Táto banka však vo svojom stanovisku adresovanom NBS zo dňa 25.09.2023 odporúča dotknutým občanom a občiankam Ruskej federácie (ktorí spĺňajú

---

¹² Ich obsah podlieha povinnosti mlčanlivosti podľa zákona č. 747/2004 Z. z. o dohľade nad finančným trhom a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

¹³ Metodické usmernenie Národnej banky Slovenska útvarov dohľadu nad finančným trhom z 29. apríla 2019 č. 3/2019 k ochrane banky a pobočky zahraničnej banky pred legalizáciou príjmov z trestnej činnosti a pred financovaním terorizmu - Národná banka Slovenska (nbs.sk)

¹⁴ Napríklad: Metodické usmernenia a stanoviská FSJ, Ministerstvo vnútra SR - Polícia (minv.sk)

¹⁵ Predávajúci je povinný vo vzťahu k spotrebiteľovi dodržiavať zásadu rovnakého zaobchádzania v poskytovaní výrobkov a služieb ustanovenú antidiskriminačným zákonom. Predávajúci nesmie odmietnuť predat' spotrebiteľovi výrobok, ktorý má vystavený alebo inak pripravený na predaj, alebo odmietnuť poskytnutie služby, ktorá je v jeho prevádzkových možnostiach. Nesmie viazať predaj výrobku alebo poskytnutie služby (ďalej len „viazanie predaja“) na predaj iného výrobku alebo na poskytnutie inej služby. To neplatí, ak spotrebiteľ nespĺňa podmienky na kúpu podľa osobitných predpisov. Za viazanie predaja sa nepovažuje, ak predávajúci predáva tieto výrobky alebo poskytuje tieto služby aj samostatne, či ak viazanie predaja je podmienené technickou nemožnosťou samostatného predaja výrobkov alebo poskytovania služieb.

podmienky na zriadenie štandardného účtu a neexistuje u nich zákonný dôvod na zamietnutie žiadosti) navštíviť ktorúkoľvek jej pobočku a po predložení dokladu o povolení na pobyt podať žiadosť o otvorenie bežného účtu aj s odvolaním sa na jej stanovisko zo dňa 25.09.2023. NBS nedisponuje zvukovo-obrazovým záznamom o odmietnutí poskytnutia bankových služieb občanom Ruskej federácie s pobytom na území Slovenskej republiky ani pri osobnej návšteve Privatbanky, a. s., so sídlom Einsteinova 25, 851 01 Bratislava, IČO: 31 634 419. NBS pri šetrení zistila, že táto banka nedisponuje internou inštrukciou ukladajúcou jej zamestnancom a zamestnankyniam neakceptovať ako klientov a klientky občanov a občianky Ruskej federácie. Obdobné skutočnosti NBS o nedostatku evidencie, na základe ktorej by bolo možné objektívne prešetriť skutkový stav v individuálnom prípade, zistila aj pri prešetrovaní ďalších bánk. V prípade Slovenskej sporiteľne, a. s., so sídlom Tomášikova 48, 832 37 Bratislava, IČO: 47 251 336, NBS zistila individuálne zlyhanie zamestnanca banky, ktorý nedostatočne aplikoval inak vyhovujúce systémové postupy banky na posudzovanie individuálnych žiadostí o zriadenie bankového produktu. Vo svojom stanovisku sa banka ospravedlnila za vzniknuté nedorozumenie s tým, že ak pretrváva záujem o poskytnutie bankového produktu, je možnosť opätovne navštíviť jej obchodné miesto, kde bude žiadosť prijatá a posúdená v rámci štandardných postupov.

Relevantná antidiskriminačná legislatíva

Základným vnútroštátnym právnym predpisom, ktorý vymedzuje podmienky dodržiavania zásady rovného zaobchádzania, je antidiskriminačný zákon. Ten definuje základné pojmy, ohraničuje oblasti, v rámci ktorých stanovuje povinnosť dodržiavať zásadu rovnakého zaobchádzania, konkretizuje formy diskriminácie a dôvody, na základe ktorých nemožno so subjektmi zaobchádzať menej priaznivo. K diskriminácii môže dôjsť iba vtedy, ak možno súčasne identifikovať všetky jej zákonné znaky. Teda že došlo k menej priaznivému zaobchádzaniu (forma diskriminácie) s fyzickou osobou, v príčinnej súvislosti s preukázateľným chráneným dôvodom, ktorý je skutočne alebo domnelo spojený s touto osobou, v konkrétnej, antidiskriminačnom zákone vymedzenej oblasti.

Zásada rovnakého zaobchádzania je v tej najširšej a najvšeobecnejšej rovine upravená antidiskriminačným zákonom (*lex generalis*). Ten ale ďalej vo svojom ustanovení § 3 ods. 2 spresňuje, že táto zásada sa uplatňuje len v spojení s právami osôb, ktoré sú upravené osobitnými zákonmi (*lex specialis*) v jednotlivých oblastiach, ktoré vymedzuje. Podľa jeho ustanovenia § 3 ods. 1 každý je povinný dodržiavať zásadu rovnakého zaobchádzania v oblasti pracovnoprávných a obdobných právnych vzťahov, sociálneho zabezpečenia, zdravotnej starostlivosti, poskytovania tovarov a služieb a vo vzdelávaní. Pre oblasť tovarov a služieb je na účely tohto odborného stanoviska osobitným zákonom zákon o bankách. Podľa ustanovenia § 27 ods. 1 zákona o bankách banka a pobočka zahraničnej banky vykonávajú obchody so svojimi klientmi na zmluvnom základe. Banka a pobočka zahraničnej banky sú povinné pri výkone svojej činnosti postupovať obozretné. Najmä sú povinné vykonávať obchody spôsobom, ktorý zohľadňuje a zmiernuje riziká,

spôsobom, ktorý nepoškodzuje záujmy ich vkladateľov z hľadiska návratnosti ich vkladov a ktorý neohrozuje bezpečnosť a ekonomickú situáciu banky a pobočky zahraničnej banky alebo bezpečné fungovanie bankového systému porušením zákonov alebo iných všeobecne záväzných právnych predpisov, za výhodných ekonomických a právnych podmienok pre banku alebo pobočku zahraničnej banky a pre ich klientov pri nimi vykonávaných obchodoch na účet klienta a pri vynaložení odbornej starostlivosti. Vynaloženie odbornej starostlivosti je banka a pobočka zahraničnej banky povinná hodnoverne preukázať.

Podľa ustanovenia § 5 písm. h) a i) klientom banky alebo pobočky zahraničnej banky je osoba, s ktorou má banka alebo pobočka zahraničnej banky v rámci výkonu bankových činností uzavretý obchod. Bankovým obchodom je vznik, zmena alebo zánik záväzkových vzťahov medzi bankou alebo pobočkou zahraničnej banky a jej klientom a akékoľvek operácie súvisiace s bankovými činnosťami vrátane nakladania s vkladmi. Podľa ustanovenia § 27e zákona o bankách banka a pobočka zahraničnej banky sú povinné zaobchádzať so spotrebiteľom, ktorý je osobou s pobytom v Európskej únii, pri žiadosti o platobný účet alebo pri prístupe k platobnému účtu v súlade so zásadou rovnakého zaobchádzania ustanovenou antidiskriminačným zákonom. V súlade so zásadou rovnakého zaobchádzania sa zakazuje aj diskriminácia z dôvodu štátnej príslušnosti alebo miesta pobytu spotrebiteľa, ktorý je osobou s pobytom v Európskej únii.

Právne posúdenie informácií z obsahu podnetu

V posudzovanom prípade išlo o negatívne hodnotenie (nevyhovenie) žiadosti o platobný účet so základnými funkciami, čím bol klientom a klientkám so štátnym občianstvom Ruskej federácie zamedzený prístup k takémuto platobnému účtu. Relevantná antidiskriminačná legislatíva tento právny vzťah začleňuje do oblasti tovarov a služieb chránenej antidiskriminačným zákonom. Samotný zákon o bankách pri tomto právnom vzťahu odkazuje na antidiskriminačný zákon, zakazuje pri ňom diskrimináciu a klientov a klientky označuje za spotrebiteľov podľa zákona o ochrane spotrebiteľa. Prvý znak diskriminácie – oblasť diskriminácie, preto možno považovať za splnený.

Stredisko ďalej skúmalo aj druhú podmienku diskriminácie - formy menej priaznivého zaobchádzania. Charakterizované menej priaznivé zaobchádzanie bánk v podnete - odmietnutie banky zriadiť bežný účet občanom Ruskej federácie s pobytom na území Slovenskej republiky, možno podradiť pod formu priamej diskriminácie¹⁶. V porovnateľnej situácii ako občania Ruskej federácie môžu byť všetky iné oprávnené osoby na účely zákona o bankách, ďalší klienti, ktorí sú spotrebiteľmi s pobytom v Európskej únii (bez ohľadu na ich štátnu príslušnosť), vrátane

---

¹⁶ Podľa ustanovenia § 2a ods. 2 antidiskriminačného zákona priama diskriminácia je konanie alebo opomenutie, pri ktorom sa s osobou zaobchádza menej priaznivo, ako sa zaobchádza, zaobchádzalo alebo by sa mohlo zaobchádzať s inou osobou v porovnateľnej situácii.

spotrebiteľov bez pobytu na území Slovenskej republiky, žiadateľov o azyl a spotrebiteľov, ktorým nebolo udelené povolenie na pobyt, ale ktorých vyhostenie nie je možné z právnych dôvodov alebo faktických dôvodov. Pokiaľ občanovi Ruskej federácie žiadosť o zriadenie štandardného účtu je zamietnutá bez relevantného zákonného dôvodu, resp. pokiaľ mu je zamedzený prístup k riadnemu podaniu takejto žiadosti, je takto znevýhodnený a zaobchádza sa s ním menej priaznivo ako by sa malo zaobchádzať s osobou v porovnateľnom postavení. V podnete uvádzate, že takto mala menej priaznivo s viacerými ruskými občanmi zaobchádzať podľa Vašich informácií väčšina bánk vykonávajúcich činnosť na slovenskom bankovom trhu. Mohlo by teda ísť o diskrimináciu systémového rozsahu, výrazne obmedzujúcu prístup vymedzenej skupiny spotrebiteľov k službe, ktorej prípadný úplný deficit im môže významne komplikovať bežný život.

Vo všeobecnosti platí, že dôvodné uplatnenie nárokov z právneho titulu diskriminácie predpokladá vyvrátiteľnú právnu domnienku o porušení zákazu diskriminácie. Právna domnienka je potvrdená vtedy, ak neexistuje žiadna legitímna, objektívna či racionálna skutočnosť, ktorá by ju vyvrátila. Stredisko sa preto ďalej zameralo na preskúmanie hypotézy o existencii tejto skutočnosti. Skupinové odmietanie zriadenia štandardného účtu občanom Ruskej federácie s pobytom na území Slovenskej republiky z dôvodu sankcii Európskej únie nie je skutočnosťou, ktorá by vyvracala domnienku o porušení zákazu diskriminácie. Zo znenia platných nariadení rady (EÚ) nevyplýva, že by sa mali vzťahovať na všetkých občanov a občianky Ruskej federácie¹⁷. Naopak aj NBS spomenuté usmernenie Európskej bankovej autority zaoberajúce sa opatreniami proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu plošné odmietanie celých kategórií klientov označuje za nevhodné. Namiesto generalizácie akcentuje potrebu individualizácie postupu banky pri prístupe ku každému klientovi.

Obchody bánk s ich klientami sú založené na zmluvnom základe, pričom sú povinné (aj pod dohľadom NBS) pri svojej činnosti postupovať obozretne a s vynaložením odbornej starostlivosti. Aj tu sa uplatňuje zásada autonómnej vôle a zmluvnej voľnosti, označená bankou ako skutočnosť s ambíciou v problematike odborného stanoviska vyvrátiť domnienku o porušení zákazu diskriminácie. Zásada zmluvnej voľnosti je vyjadrená v prísloví: „čo nie je zákonom zakázané, je dovolené“ (quod lege non prohibitum, licitum est). Táto zásada sa vzťahuje iba na osoby súkromného práva, pre subjekty verejného práva, ktoré uplatňujú štátnu moc, platí naopak princíp, že môžu robiť iba to, čo ustanovuje zákon¹⁸. Vychádza z ústavného princípu slobody podľa čl. 2 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky: každý môže konať, čo nie je zákonom zakázané, a nikoho nemožno nútiť, aby konal niečo, čo zákon neukladá. Tento článok, hoci je primárne vyjadrením princípu slobody, obsahuje prepojenie s princípom legality, a to v súvislosti

---

¹⁷ [Chronologický prehľad – reštriktívne opatrenia EÚ proti Rusku z dôvodu situácie na Ukrajine - Consilium \(europa.eu\)](#)

¹⁸ Fekete, I.: Občiansky zákonník 1 zväzok (Všeobecná časť). Veľký komentár, 2. aktualizované a rozšírené vydanie. Bratislava: Eurokodex, 2014, s. 12.

s ukladaním povinností, ale aj vytváraním súkromnoprávných záväzkov¹⁹. Podľa Ústavného súdu Slovenskej republiky „Podstatou právneho štátu je požiadavka, že súkromnoprávnej úkony ako verejnoprávne zásady, musia mať oporu v zákone – právny titul. Vždy je potrebné znova a znova sa pýtať, aký právny základ má každý zásah, aký právny základ má preskúmaný akt, a napokon sa tiež pýtať, aký právny základ má rozhodnutie ústavného súdu“²⁰ Zásada zmluvnej voľnosti teda nie je neobmedzená a bez limitov. Jej základným a hlavným limitom je samotný zákon. Zákon o bankách explicitne bankám ukladá povinnosť zriadiť účet²¹ spotrebiteľovi s pobytom v Európskej únii, vrátane spotrebiteľa bez pobytu na území Slovenskej republiky v prípade, ak prejavil záujem o zriadenie platobného účtu so základnými funkciami podľa § 27d zákona o bankách, ak sú splnené jeho zákonné podmienky. Ak banka alebo pobočka zahraničnej banky zamietne takúto žiadosť, bezplatne a bezodkladne písomne informuje oprávnenú osobu, ak poskytnutie odôvodnenia zamietnutia žiadosti nebráni verejný poriadok, bezpečnosť štátu alebo osobitný predpis. Stredisko spresňuje, že na účely zákona o bankách sa podľa jeho ustanovenia § 5 písm. ae) platobným účtom so základnými funkciami (označovaný tiež ako „štandardný účet“) považuje platobný účet, ktorý obsahuje tieto bankové služby súvisiace s platobným účtom:

- 1.zriadenie, vedenie a zrušenie platobného účtu,
- 2.vykonávanie platobných operácií
  - 2a.vklad finančných prostriedkov v hotovosti v mene euro na platobný účet,
  - 2b.výber finančných prostriedkov v hotovosti v mene euro z platobného účtu,
  - 2c.bezhotovostné prevody finančných prostriedkov z platobného účtu alebo na platobný účet
    - 2ca.inkasom vrátane trvalého príkazu na inkaso,
    - 2cb.úhradou vrátane trvalého príkazu na úhradu,
    - 2cc.prostredníctvom platobnej karty,
- 3.vydanie platobnej karty.

Ustanovenie § 27e zákona o bankách tiež špeciálne v tomto prípade zakazuje diskrimináciu. Zásada zmluvnej voľnosti bánk je obmedzená aj ich povinnosťou vynaložiť pri svojej činnosti odbornú starostlivosť. Vynaloženie odbornej starostlivosti je však banka a pobočka zahraničnej banky povinná hodnoverne preukázať. Nemôže a nesmie byť univerzálne, všeobecne a bez náležitého vysvetlenia jej dôvodnosti používanou „exkulpačnou formulkou“ na vyvinenie sa z podozrenia o porušení zákazu diskriminácie. Preto ani poukazovanie na uplatnenie zásady zmluvnej voľnosti (bez ďalšieho konkrétneho vysvetlenia, preukázania a individualizácie) nie je skutočnosťou, ktorá by vyvracala domnienku o namietanom porušení zákazu diskriminácie. Stredisko teda neidentifikuje skutočnosti, ktoré by boli spôsobilé vyvrátiť sformulovanú právnu

---

¹⁹ Orosz, I., Svák, J. a kol.: Ústava Slovenskej republiky. Komentár. Zväzok 1. Bratislava: Wolters Kluwer SR s. r. o., 2021, s. 47.

²⁰ Nález Ústavného súdu SR sp. zn. PL. ÚS 5/2017 z 9. januára 2019.

²¹ Ďalšími takýmito prípadmi, aj keď odlišného charakteru, sú povinnosti poskytnúť základný bankový produkt podľa § 27c, zriadiť a viesť osobitný účet dlžníka podľa osobitného predpisu podľa § 27f, či zriadiť a viesť osobitný účet na úhradu nákladov na volebnú kampaň podľa § 27g zákona o bankách.

domnienku o porušení zákazu diskriminácie vo forme priamej diskriminácie. Forma (priamej) diskriminácie, ako jeden z podstatných znakov diskriminácie, v podnetom namietaných prípadoch, môže existovať.

Tretí legálny znak diskriminácie, chránený dôvod, ktorého nositeľom sú osoby, s ktorými sa má zaobchádzať menej priaznivo, možno tiež identifikovať. Je ním ich štátne občianstvo (Ruskej federácie). Z okolností podnetu vyplýva predpoklad, že existuje príčinná súvislosť medzi týmto chráneným dôvodom a menej priaznivým zaobchádzaním. Chránený dôvod štátne občianstvo antidiskriminačný zákon vo svojom výpočte chránených dôvodov neobsahuje. Avšak špeciálny právny predpis, zákon o bankách, výslovne zakazuje diskrimináciu z dôvodu štátnej príslušnosti alebo miesta pobytu spotrebiteľa, ktorý je osobou s pobytom v Európskej únii pri žiadosti o platobný účet so základnými funkciami alebo pri prístupe k platobnému účtu so základnými funkciami.

Použitá formulácia chráneného dôvodu je štátna príslušnosť. V podnete používate prevažne pojem štátne občianstvo. Na vysvetlenie týchto dvoch pojmov Stredisko uvádza, že štátne občianstvo predstavuje trvalý právny zväzok medzi fyzickou osobou a štátom, ktorého dôsledkom je komplex vzájomných práv a povinností občana a štátu určených a zabezpečených štátom. Ten občanovi umožňuje aktívne sa zúčastňovať na politickom, štátnom, ekonomickom a kultúrnom živote štátu a spoločnosti.²² Vzťah medzi pojmami štátna príslušnosť a štátne občianstvo je podľa Krátkeho slovníka slovenského jazyka²³ ten, že občan je príslušníkom štátu. Štátny občan je štátny príslušník.

Záver

Stredisko konštatuje, že k priamej diskriminácii ruských štátnych občanov môže dôjsť v prípade, ak po predložení dokladu totožnosti v banke pri žiadosti o zriadenie štandardného účtu, im zamestnanci banky zamietnu žiadosť iba na základe zistenia informácie o ich štátnej príslušnosti. Je však potrebné, aby dotknuté osoby boli schopné predložiť alebo aspoň označiť také dôkazné prostriedky, na základe ktorých by bolo možné preukázať opísanú diskriminačnú prax.

S pozdravom

PhDr. Silvia Porubánová
výkonná riaditeľka

²² Štátne občianstvo, Ministerstvo vnútra SR - Verejná správa (minv.sk)

²³ Slovenské slovníky (savba.sk)